

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

والنتین کاتاسونوف* - (Valentin Katasonov)

برگردان از: ا. م. شیری

۲۸ جولای ۲۰۱۳

جهان زیر «کلاهک» آژانسهای امنیتی امریکا و بانکها

دنیای اقتصاد به مثابه نظام اطلاعاتی

ساختار مالی کنونی جهان، قبل از هر چیز، یک ساختار امنیتی، یعنی، یک ساختار جمع آوری، پردازش، نگهداری و استفاده از اطلاعات مربوط به مشتریان بانکها، شرکتهای بیمه، صندوقهای بازنشستگی، مؤسسات سرمایه گذاری، دیگر شرکتهای و مؤسسات مالی است. همه نوع اطلاعات جمع آوری می شود. اگر این اطلاعات مربوط به شخصیت حقیقی باشد، در آن صورت، اطلاعات در باره وضعیت مالی، سلامتی، کار، دارائی، خویشاوندان، شرایط زندگی شهروند و غیره، و اگر مربوط به شخصیت حقوقی باشد، در این صورت، اطلاعات در باره وضعیت مالی و اقتصادی، تاریخچه اعتبار، اطلاعات در باره پروژه های سرمایه گذاری پیشنهادی، رؤسا، سهامداران و مدیران، قراردادهای وضعیت دارائیهای ثابت شرکت و غیره و غیره جمع آوری می شود.

بانکها و دیگر مؤسسات مالی برای جمع آوری، پردازش، حفاظت و ارائه اطلاعات در درجه اول از سرویسهای اطلاعاتی ویژه خود استفاده می کنند. علاوه بر آن، زیرساختهای اطلاعاتی بخش مالی را دفاتر اعتباری، آژانسهای رتبه بندی و شرکتهای اطلاعاتی حرفه ئی تشکیل می دهند. چند بانک یا شرکت می توانند در باره مشتریان خود مرکز اطلاعاتی مشترک (پایگاه داده ها) تشکیل دهند. بانکهای مرکزی قوی ترین مراکز اطلاعاتی هستند، که وظیفه ناظران بانکی را انجام می دهند و عملاً از اختیارات نامحدودی برای دسترسی به اطلاعات بانکهای تجاری برخوردار هستند. افزون بر این، اغلب بانکهای مرکزی به موازات آن مستقلاً به جمع آوری اطلاعات مشغول می شوند. مثلاً، بانک مرکزی فرانسه با استدلال ضرورت تکمیل سیاست پولی- اعتباری خود، مؤسسات بخش حقیقی اقتصادی را تحت نظر می گیرند. سیل قدرتمند اطلاعات مالی و تجاری از طریق نظام پرداختی، یعنی، ساختار اطلاعاتی- ارتباطی عبور می کند. ساختارهای اطلاعاتی مجزای بخش مالی در هماهنگی تنگاتنگ با هم و در همکاری متقابل، عموماً اطلاعات بسیار گسترده را «تسخیر» می کند.

اکثریت قریب به اتفاق بانکها و مؤسسات مالی سرویسهای امنیتی خاص خود را دارند. رسماً، وظیفه اصلی آنها محافظت از اطلاعات خودشان است. اما بسیاری از این سرویسهای امنیتی به طور غیررسمی به جمع آوری اطلاعات اضافی از مشتریان خود و رقبای مشغول می شوند. طبیعتاً، بحث بر سر فعالیتهای مخفیانه با بهره گیری از روشهای خاص فنی و جاسوسی مطرح است.

اطلاعات جمع آوری شده توسط بانکها و شرکتهای مالی جنبه محرمانه می گیرد و دسترسی به آنها فقط با دستورات خاص دادگاهها و دادستانها امکان پذیر است. در اختیار داشتن اطلاعات محرمانه و همچنین استقلال قابل توجهی از نهادهای دولتی، دنیای بانکها و دنیای آژانسهای امنیتی را خانه یکی می کند. می توان گفت، که تجهیز «کلاهک» اطلاعاتی جهانی به وسیله سرویسهای امنیتی و بانکها انجام می شود. ادغام ارگانیک آژانسهای امنیتی غرب و دنیای مالی- بانکی عملاً اتفاق افتاد. یک «غول» «سایه» بزرگ پدید آمد که منابع عظیم مالی و اطلاعاتی را در اختیار گرفته و تمام جوانب زندگی اجتماعی را به زیر کنترل خود درآورده است.

انجمن جهانی سیستم انتقال اطلاعات مالی بین بانکی و پرداختی

به مثابه «کلاهک» مالی- اطلاعاتی جهانی

مطمناً، بسیاریا حروف اختصاری SWIFT انگلیسی را که از حروف اول کلمات Society of Worldwide Interbank Financial Telecommunications تشکیل یافته است، شنیده اند. از نقطه نظر فنی، این به معنی سیستم خودکار بین المللی انجام محاسبات و پرداختهای نقدی با استفاده از کامپیوترها و ارتباطات بین بانکی است. از نقطه نظر حقوقی، بانکهای کشورهای مختلف عضو، صاحبان این شرکت سهامی محسوب می شوند. انجمن به منظور تسهیل و هماهنگی در تسویه حسابهای بین المللی، در سال ۱۹۷۳ با شرکت ۲۴۰ بانک از ۱۵ کشور تأسیس گردید. فعالیت خود را از سال ۱۹۷۷ آغاز کرد. اکثریت نزدیک به همه تسویه حسابهای به عمل آمده از سوی SWIFT با دالر انجام گرفته است. انجمن در بلژیک به ثبت رسیده (مرکز مدیریت و نهادهای دائمی آن در شهر لائولپ- La Uipe، در نزدیکی بروکسل واقع است) و بر اساس قوانین بلژیک عمل می کند. جلسه عمومی (مجمع عمومی) بانکهای عضو یا نمایندگان آنها، عالی ترین ارگان آن محسوب می شود. همه تصمیمات با اکثریت آراء اعضای مجمع عمومی و بر مبنای اصل «یک سهم، یک رأی» اتخاذ می شود. در هیأت مدیره شرکت سهامی SWIFT، موقعیتهای مسلط را نمایندگان بانکهای کشورهای اروپای غربی و امریکا به خود اختصاص می دهند. تعداد سهام به تناسب میزان تراکم حجم اطلاعات ارائه شده توزیع می شود. بیشترین سهام را امریکا، المان، سوئیس، فرانسه و انگلیس در اختیار دارند.

هر بانکی که مطابق قوانین ملی از حق انجام معاملات بین المللی برخوردار باشد، می تواند در SWIFT عضو بشود. از پایان قرن بیستم میلادی به این سو، هیچ موردی اتفاق نیفتاده است که اشخاص حقیقی یا حقوقی از بالای سر SWIFT به کشور دیگری پول ارسال نمایند. از آنجائی که سهم شیر همه پرداختها و تسویه حسابهای بین المللی با دالر امریکا انجام می گیرد، تمامی مبادلات از طریق حسابهای در گردش تأسیسی توسط بانکهای کشورهای مختلف در بانکهای امریکائی صورت گرفته است. آخریها، به نوبه خود، در سیستم ذخیره فدرال امریکا (جایگزین بانک مرکزی امریکا. مترجم) شماره حساب داشتند. بدین ترتیب، انجمن SWIFT به عنوان یک مؤسسه رسماً موجود بین المللی، به سیستم ذخیره فدرال امریکا متصل شده است. این در حالی است، که بانکهای امریکائی از بسته کنترل بر شرکت سهامی مذکور برخوردار نبودند. سرویس دهندگان SWIFT در امریکا و بلژیک مستقر هستند. انجمن SWIFT در اواسط دهه گذشته به ۷۸۰۰ مؤسسه مالی و بانکی در تقریباً ۲۰۰ کشور جهان خدمات ارائه کرد. خدمات ارائه شده به جریان مالی، روزانه ۶ تریلیون دالر برآورد می شود.

انجمن جهانی سیستم انتقال اطلاعات مالی بین بانکی و پرداختی (SWIFT)

به مثابه مؤسسه مشترک نظام ذخیره فدرال و سازمان سیا

تابستان سال ۲۰۰۶ جنجال بزرگی پیرامون SWIFT درگرفت. مقالات مندرج در روزنامه های امریکائی نیویورک تایمز، وال استریت ژورنال و لس آنجلس تایمز به این جنجال دامن زدند.

اصل ماجرا چنین است: پس از ۱۱ سپتمبر سال ۲۰۰۱ دولتمردان امریکا به چنین نتیجه ای رسیدند که همه نقل و انتقال پول را در داخل کشور و همچنین، مخصوصاً در خارج از مرزها به زیر کنترل سازمانهای امنیتی دربیابورند. هدف رسمی چنین نظارتی، مقابله با تأمین مالی تروریسم اعلام شد. سازمان «سیا» بیدرنگ پس از ۱۱ سپتمبر با SWIFT ارتباط برقرار کرد و اطلاعات مربوط به ورود و خروج پول از امریکا را مورد مطالعه قرار داد. سازمان «سیا» هیچ دلیل قانونی برای این بررسی نداشت. حتی اعضای SWIFT نیز از این اقدام سازمان «سیا» اطلاع نداشتند. به منظور توجیه اعمال کنترل «سیا» بر معاملات انجام گرفته از طریق SWIFT، در سال ۲۰۰۳ در واشنگتن گفت و گوهائی بین انجمن بین المللی ارتباطات بین بانکی و یکسری از نهادهای دولتی امریکا (من جمله، با شرکت سازمان «سیا» و پولیس فدرال)، و همچنین نظام ذخیره فدرال امریکا (در سیمای آ. گرینسپن) به عمل آمد.

طرفی توافق کردند به شرط پایبندی واشنگتن به برخی مقررات، به همکاری ادامه بدهند. یکی از آنها، تقویت اعمال کنترل از طرف وزارت خزانه داری امریکا و تمرکز ویژه بر معاملات نقدی بود که در مورد رابطه آنها با تأمین مالی تروریسم تردید وجود دارد. طرف امریکائی متعهد شد که به اطلاعات مربوط به نقل و انتقال وجوه مالی به اشکال دیگر، از جمله فرار مالیاتی و مواد مخدر توجه ننماید.

قابل توجه است، که امریکائیهها مذاکره با مدیریت SWIFT را به منزله استناد به مرجعی استفاده کردند، که ظاهراً نه بانک، بلکه، فقط نهاد ارتباطی بین بانکها بود. بر این اساس، واشنگتن اعلام کرد که علاقه مندی به داده های آن، به منزله تخلف از قانون امریکائی حفاظت از اسرار به حساب نمی آید. لازم به تأکید است، که بانکهای مرکزی انگلیس، فرانسه، المان، ایتالیا، بلژیک، هالند، سوئد، سوئیس و جاپان در جریان عمل آشنائی سازمان «سیا» با اطلاعات SWIFT قرار داده شدند. نام بانک مرکزی روسیه در این فهرست وارد نشده بود...

اطلاع برخی بانکهای مرکزی از همکاری سازمان «سیا» و SWIFT به صورت محرمانه طبقه بندی شد و چیزی فراتر از آن نرفت. نه تنها جامعه، حتی دولتها و پارلمانها نیز در جریان آن قرار نگرفتند (حتی اگر در جریان قرار می گرفتند هم، سکوت می کردند). در همین رابطه نمونه انگلیس جالب توجه است. روزنامه گاردین در تابستان سال ۲۰۰۶ گزارشی در این باره که چگونه انجمن SWIFT همه ساله اطلاعات مربوط به میلیونها معامله بانکهای انگلیسی را در اختیار سازمان «سیا» می گذاشت، منتشر ساخت. گاردین تأکید می کند، که برنامه مخفی ارائه اطلاعات محرمانه راجع به معاملات بانکهای انگلیس به سازمان «سیا»، تخلف از قوانین انگلیس و اروپا (از جمله کنوانسیون حقوق بشر اروپا) شمرده می شود. بانک انگلیس، یکی از ۱۰ بانک مرکزی عضو شورای مدیران SWIFT اعلام کرد، که دولت را در سال ۲۰۰۲ از وجود این برنامه مطلع ساخته است. پیتر راجرس، از بانک مرکزی انگلیس در سال ۲۰۰۶ اظهار داشت:

«زمانی که ما از آن اطلاع یافتیم، به اطلاع وزارت دارائی رساندیم و این تماسها را به آن ارائه دادیم. ما همچنین به SWIFT گوشزد کردیم که خودش باید رأساً با دولت ارتباط برقرار کند. این موضوع هیچ ربطی به ما ندارد. این، یک مسئله امنیتی است نه مالی. این مسأله باید بین دولت و SWIFT حل شود». «گوردون براون» وزیر دارائی وقت انگلیس در پاسخ کتبی به پارلمان در سال ۲۰۰۶ تأیید کرد، که دولت در جریان برنامه قرار داشت. وزیر دارائی با استناد به سیاست دولت بدون این که در باره «ویژگی امنیتی مسأله» اظهار نظر نماید، از دادن پاسخ به این سؤال، که آیا تدابیر لازم برای «حفظ حرمت اسرار زندگی خصوصی آن دسته از شهروندان انگلیس، که عملیات بانکی آنها می توانست در چهارچوب تحقیقات ضد تروریستی امریکا با همکاری SWIFT مورد مطالعه قرار گیرد، اتخاذ شده است

یا نه، خودداری کرد. «گوردون براون»، همچنین از دادن پاسخ به این سؤال که آیا برنامه SWIFT از نظر حقوقی با ماده ۸ کنوانسیون حقوق بشر اروپا انطباق داده شده، نیز امتناع کرد.

«کلاهک» اطلاعاتی- مالی امروز

ما از این مسأله، که آیا همکاری انجمن SWIFT با سازمان «سیا» و دیگر نهادهای امنیتی امریکا امروز ادامه دارد یا نه، عملاً هیچ اطلاعی نداریم. رسانه های جهان این موضوع را تابو کرده اند. به چند فرضیه اشاره می کنم: احتمالاً، ادامه دارد. در هر صورت، امریکا امکانات ضروری آن را دارد (یکی از دو سرویس دهنده SWIFT در خاک امریکا مستقر است). نشانه های غیرمستقیم زیادی حاکی از این در دست هست، که انجمن SWIFT ظاهراً مستقل از دولتها، همچنان تحت تأثیر شدید رسمی های واشنگتن قرار دارد. لغو عضویت ایران در این انجمن در سال ۲۰۱۲، یکی از آخرین نمونه های آن است. همه مفسران در این باره اشتراک نظر دارند، که این کار زیر فشار دولت امریکا انجام گرفت.

در پایان لازم به گفتن است، که سازمانهای امنیتی امریکا ابزارهای دیگری هم (به موازات SWIFT) برای اعمال نظارت بر روی جریان مالی بین المللی و شرکت کنندگان آنها در دست دارند. فعلاً دلار امریکا به عنوان ارز اصلی در محاسبات بازارهای مالی و کالائی جهان عمل می کند. و این هم بدین معنی است، که معاملات دالری اشخاص حقیقی و حقوقی خارج از محدوده مرزهای امریکا، از طریق حسابهای در گردش مفتوحی در بانکهای امریکا انجام می شود. اطلاعات مربوط به معاملات و عاملان آنها در پایگاه اطلاعاتی بانکهای تجاری و نظام ذخیره فدرال امریکا انباشته می شود. ایجاد پایگاه قدرتمند اطلاعات یک پارچه وزارت خزانه داری امریکا، که نه تنها اطلاعات از بانکهای امریکا، حتا از شرکتهای بیمه، بنیادهای بازنشستگی، سایر شرکتها و مؤسسات مالی به آنجا سرازیر خواهد شد، به پایان می رسد. در اوایل سال ۲۰۱۳ در رسانه های جمعی اطلاعاتی دایر بر این که به منظور تأمین امنیت و «منافع امریکا» همه سازمانهای امنیتی امریکا اعم از سازمان «سیا»، پولیس فدرال و آژانس امنیت ملی و دیگران به این پایگاه اطلاعاتی دسترسی خواهند داشت، انتشار یافت.

تسریع ایجاد «کلاهک» اطلاعاتی- مالی به سود بانکهای امریکائی و آژانسهای امنیتی، سایر کشورها را به جست و جوی راههای دفاع در مقابل کنترل مستبدانه «برادر بزرگتر» وادار ساخته است. امروز در باره لزوم گذار از دلار به دیگر ارزها در تسویه پرداختهای بین المللی بسیار گفته می شود. معمولاً چنین گذاری به منزله وسیله اجتناب کشورها از وابسته سازی مالی- اقتصادی توسط امریکا تلقی می شود. و این درست است. در عین حال، چنین عبوری حتا به دور زدن وابستگی اطلاعاتی نیز کمک می کند.

* - پروفیسور، دکتر علوم اقتصاد، مدیر مرکز پژوهشهای اقتصادی روسیه

به نام «سرگئی فیودورویچ شاراپوف»

<http://www.fondsk.ru/news/2013/07/12/mir-pod-informacionnym-kolpakom-amerikanskikh-specsluzhb-i-bankov-21550.html>

۵ مرداد- اسد ۱۳۹۲